

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2005. gada 22. martā

Lietā Nr. 2004-13-0106

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aivars Endziņš, tiesneši Romāns Apsītis, Aija Branta, Ilma Čepāne, Juris Jelāgins un Gunārs Kūtris,

ar tiesas sēdes sekretāri Eviju Ruku,

piedaloties pieteikuma iesniedzēja – divdesmit 8. Saeimas deputātu: A.Bartaševiča, J.Urbanoviča, J.Plinera, V.Agešina, J.Ribakova, V.Orlova, A.Klementjeva, A.Vidavska, B.Cileviča, O.Deņisova, J.Solovjova, J.Jurkāna, M.Bekasova, S.Fjodorova, A.Golubova, A.Ulmes, A.Aleksejeva, A.Tolmačova, J.Sokolovska un V.Buzajeva – pilnvarotajam pārstāvim deputātam Aleksandram Bartaševičam

un institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimas – pilnvarotajam pārstāvim Juridiskā biroja vadītājam Gunāram Kusiņam,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu, Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu un 17. panta pirmās daļas 3. punktu,

Rīgā 2005. gada 22. februārī atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par 2004. gada 27. maija likuma „Grozījumi likumā „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 101. pantam, Eiropas Cilvēktiesību un

pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14. pantam un Pirmā protokola 3. pantam”.

Konstatējošā daļa

1. Saeima 1994. gada 19. maijā pieņēma likumu „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” (turpmāk – VDK dokumentu likums), kas stājās spēkā 1994. gada 3. jūnijā. Šā likuma 17. pants noteica, ka „pēc 10 gadiem no šā likuma spēkā stāšanās dienas personas sadarbības fakta ar VDK konstatēšana šā likuma 14. un 15. pantā noteiktajā kārtībā nav pieļaujama un tās iespējamo sadarbību ar VDK nedrīkst izmantot tiesiskajās attiecībās pret šo personu”.

2. 2004. gada 27. maijā tika pieņemts likums „Grozījumi likumā „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu”“. Ar šo likumu VDK dokumentu likuma 17. pants tika grozīts un izteikts šādā redakcijā: „Pēc 20 gadiem no šā likuma spēkā stāšanās dienas personas sadarbības fakta ar VDK konstatēšana šā likuma 14. un 15. pantā noteiktajā kārtībā nav pieļaujama un tās iespējamo sadarbību ar VDK nedrīkst izmantot tiesiskajās attiecībās pret šo personu.” Ar attiecīgu grozījumu tika papildināti arī VDK dokumentu likuma pārejas noteikumi, proti: „Ministru kabinets līdz 2005. gada 1. jūnijam izvērtē VDK štata un ārštata darbiniekus, kā arī VDK informatorus likumos noteikto ierobežojumu nepieciešamību un pamatotību. Šajos likumos noteikto ierobežojumu izvērtējumu Ministru kabinets iesniedz Saeimai.”

3. Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 101. pants noteic: „Ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbībā, kā arī pildīt valsts dienestu.

Pašvaldības ievēlē pilntiesīgi Latvijas pilsoņi un Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā. Ikvienam Eiropas Savienības pilsonim, kas pastāvīgi uzturas Latvijā, ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties pašvaldību darbībā. Pašvaldību darba valoda ir latviešu valoda.”

4. Latvijas Republikas Saeima 1997. gada 4. jūnijā ratificēja Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (turpmāk – Konvencija). Latvijā tā ir spēkā kopš 1997. gada 13. jūnija.

Konvencijas Pirmā protokola 3. pants noteic, ka „augstās Līgumslēdzējas Puses apņemas ik pēc attiecīga laika perioda organizēt brīvas un aizklātas vēlēšanas apstākļos, kas veicina tautas viedokļa brīvu izpausmi, izvēloties likumdevēju varu”.

Savukārt Konvencijas 14. pants noteic, ka tajā ietverto tiesību un brīvību īstenošana tiek nodrošināta bez jebkādas diskriminācijas.

5. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd 2004. gada 27. maija likumu „Grozījumi likumā „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu”” (turpmāk – apstrīdētais akts), uzskatot, ka tas ir pretrunā ar Satversmes 101. pantu, Konvencijas 14. pantu un tās Pirmā protokola 3. pantu.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētais akts tika pieņemts ļoti lielā steigā. Saeima, pieņemot apstrīdēto aktu, nav definējusi bijušajiem VDK darbiniekiem noteikto ierobežojumu leģitīmo mērķi, nav motivējusi noteikto ierobežojumu nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā un nav izvērtējusi ierobežojumu samērīgumu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētajā aktā ietvertais ierobežojums bijušajiem VDK darbiniekiem (20 gadu laikā iespējamo sadarbības faktu izmantot tiesiskajās attiecībās pret attiecīgo personu) neatbilst pasīvajām vēlēšanu tiesībām, proti, pilsoņa tiesībām tikt ievēlētam Saeimā vai pašvaldības domē (padomē). Vēlēšanām jābūt vispārējām, t.i., tiesības vēlēties un tikt ievēlētam īstenojamas bez jebkādas diskriminācijas.

Bez tam pieteikumā pausts viedoklis, ka ierobežojumi attiecas arī uz tiesībām pildīt valsts dienestu. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka, pieņemot apstrīdēto aktu, ierobežojumu pamatotība nav izvērtēta un nav ievērota vispārējā vienlīdzība, atbilstoši kurai katram pilsonim ir tiesības ieņemt amatu valsts dienestā. Vispārinot ierobežojumus un attiecinot tos uz vairākām sfērām, indivīdam tiek nodarīts būtisks pamattiesību aizskārums, kas nav samērīgs ar sabiedrības gūto labumu.

Tiesas sēdē pieteikuma iesniedzēja pilnvarotais pārstāvis Saeimas deputāts Aleksandrs Bartaševičs papildus norādīja, ka apstrīdētā akta 2. pants „neprasa Ministru kabinetam iesniegt attiecīgo likumu grozījumus ar nolūku izvērtējuma rezultātus ieviest *de iure* Latvijas likumdošanā”, un uzsvēra, ka Ministru kabineta sagatavotais izvērtējums palikšot neizskatīts Saeimā pēc būtības, jo Saeimas kārtības rullis nereglamentējot Ministru kabineta izvērtējuma izskatīšanas procedūru.

A. Bartaševičs pauda viedokli, ka iespēju personai aizstāvēt savu godu un cieņu dod ne tikai VDK dokumentu likums (14. un 15. panta kārtībā), bet arī Civilprocesa likuma 37. nodaļas tiesību normas par juridisko faktu konstatēšanu, kuras ļauj konstatēt personas sadarbības faktu ar VDK.

Vienlaikus A. Bartaševičs norādīja, ka ierobežojumi bijušajiem VDK darbiniekiem ieņemt noteiktus amatus varētu pastāvēt (piemēram, likumā „Par valsts noslēpumu” vai Valsts drošības iestāžu likumā).

6. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – atbildes rakstā norāda, ka viens no VDK dokumentu likuma mērķiem bijis ļaut apzināt un dot

iespēju novērtēt atsevišķu personu sadarbību ar Valsts drošības komiteju. Šā likuma 14. un 15. pants nosakot kārtību, kādā tiek konstatēts sadarbības fakts ar VDK.

Saeima uzskata, ka gadījumā, ja apstrīdētais akts nebūtu pieņemts, no 2004. gada 3. jūnija vairs nevarētu konstatēt personas sadarbības faktu ar VDK, kā arī nevarētu šo faktu izmantot tiesiskajās attiecībās pret šo personu. Spēku zaudētu arī VDK dokumentu likuma 14. un 15. pants.

Saeima norāda, ka, papildinot VDK dokumentu likuma pārejas noteikumus ar 7. punktu, tika noteikts laika posms, kurā rūpīgi jāizvērtē visos likumos noteiktie ierobežojumi attiecībā uz personām, kas sadarbojas ar VDK. Termiņa pagarinājums vēl uz 10 gadiem attieksies tikai uz tiem likumiem, kuros noteiktie ierobežojumi tiks atzīti par nepieciešamiem un pamatotiem.

Saeima uzskata, ka apstrīdētā akta normas ir samērīgas ar to leģitīmo mērķi – valsts drošību un ka sadarbības fakta ar VDK konstatācija ir individualizēta. VDK dokumentu likuma 14. un 15. pantā paredzēts specifisks tiesas process, kurā personas sadarbības pakāpe tiek rūpīgi izvērtēta, un personai esot iespēja aizstāvēt savas tiesības tiesā, ja tā uzskata, ka nav aktīvi un apzināti sadarbojusies ar VDK.

Tiesas sēdē Saeimas pilnvarotais pārstāvis Juridiskā biroja vadītājs Gunārs Kusiņš papildus norādīja, ka pieteikuma iesniedzējs izskatāmās lietas ietvaros neesot apstrīdējis speciālajos likumos ietvertos ierobežojumus, bet gan tikai grozījumus VDK dokumentu likumā. Lai noteiktu speciālajos likumos ietvērto ierobežojumu samērīgumu, būtu jāvērtē katra šāda speciālajā likumā ietvertā ierobežojuma atbilstība Satversmei.

G.Kusiņš uzsvēra, ka apstrīdēto aktu veidojot divas savstarpēji saistītas tiesību normas. No vienas puses, ir paredzēts pagarināt noilguma termiņu sadarbības fakta konstatācijai vēl par 10 gadiem, no otras puses, šis termiņš attiecas tikai uz tām tiesisko attiecību jomām, kas skar nacionālās drošības intereses un Latvijas teritoriālo vienotību. Turklāt, strādājot pie apstrīdētā akta

projekta, esot pieaicināti vairāki lietpratēji, kas pauduši viedokli, ka ierobežojumi dažos likumos būtu atceļami, taču citos – konkretizējami.

G.Kusiņš norādīja, ka apstrīdētā akta mērķis bijis pagarināt termiņu ierobežojumiem tiesisko attiecību jomās, kas saistītas ar nacionālās drošības interesēm un Latvijas teritoriālo vienotību. Viņš atzina, ka no dažiem likumiem tamlīdzīgi ierobežojumi varētu būt izslēgti, taču uzsvēra, ka citos likumos, piemēram, likumā „Par valsts noslēpumu”, minētie ierobežojumi jā saglabā.

7. Rīgas Juridiskās augstskolas lektors Mārtiņš Mits savā atzinumā norāda, ka pēc VDK dokumentu likumā noteiktā termiņa izbeigšanās iespējamās sadarbības fakts vairs nebūtu konstatējams un nevarētu ietekmēt personas tiesiskās attiecības. Tāpēc VDK dokumentu likuma 17. pants būtu vērtējams sasaistē ar attiecīgajiem ierobežojumiem, kas paredzēti speciālajos likumos.

Speciālajos likumos ir noteikti ierobežojumi piedalīties Saeimas un pašvaldību darbībā, kandidējot vēlēšanās, un ieņemt amatus valsts pārvaldē un tiesībsardzības institūcijās.

Speciālajos likumos noteiktā ierobežojuma ieņemt amatu valsts pārvaldē un tiesībsardzības institūcijās leģitīmais mērķis esot aizsargāt demokrātisko valsts iekārtu, nacionālo drošību un Latvijas teritoriālo vienotību. Vērtējot izraudzīto līdzekļu un leģitīmā mērķa samērīgumu, M.Mits secina, ka ar „pašreiz likumdošanā nostiprināto mehānismu nav iespējams izvērtēt sakarību starp personas pagātnes darbību un apdraudējumu interesēm, kas saistītas ar valsts drošību, personai kļūstot par ierēdni”.

M.Mits norāda, ka speciālajos likumos ietvertie ierobežojumi, kas attiecas uz bijušajiem VDK darbiniekiem, formulēti pārāk vispārīgi, un tādējādi katrā konkrētajā gadījumā neesot iespējams konstatēt ierobežojuma samērīgumu ar leģitīmo mērķi.

8. Pieaicinātā persona – Valsts cilvēktiesību birojs (turpmāk – VCB) savā atzinumā norāda, ka apstrīdētā akta 1. pants ir pretrunā ar Konvencijas 14. pantu saistībā ar tās Pirmā protokola 3. pantu, jo esot konstatējama atšķirīga attieksme pret dažādām Latvijas pilsoņu grupām attiecībā uz tiesībām tikt ievēlētām. Šai normai esot leģitīms mērķis (valsts drošības aizsardzība), taču šā mērķa sasniegšanai izraudzītie līdzekļi neesot samērīgi, jo neesot pamata uzskatīt, ka vēl joprojām personas, kas sadarbojušās ar VDK, kļūstot par deputātiem, varētu apdraudēt valsts drošību.

VCB uzsver, ka tiesības pildīt valsts dienestu var tikt pakļautas stingrākiem ierobežojumiem nekā tiesības tikt ievēlētām. Taču tiesību ierobežojumi varot pastāvēt tikai tad, ja tiem ir leģitīms mērķis un tie ir samērīgi. Leģitīms mērķis esot nepieļaut tādu personu nokļūšanu valsts dienestā, kuras savas tādējādi iegūtās pilnvaras varētu izmantot valsts drošības un sabiedriskās kārtības apdraudēšanai. VCB uzskata, ka Latvijas likumos noteiktie ierobežojumi attiecībā uz valsts dienesta pildīšanu ir pārāk plaši. Šādi ierobežojumi varētu tikt noteikti attiecībā uz militāro dienestu, dienestu valsts drošības iestādēs un amatiem, kas saistīti ar valsts noslēpuma izmantošanu vai aizsardzību.

VCB secina, ka apstrīdētā akta 1. pants, ciktāl tas attiecas uz personas tiesībām tikt ievēlētai parlamentā un pildīt valsts dienestu, neatbilst Satversmes 101. pantam un Konvencijas 14. pantam, kā arī tās Pirmā protokola 3. pantam.

Tiesas sēdē VCB pilnvarotā pārstāve Anita Kovaļevska papildus norādīja, ka esot grūti vērtēt apstrīdēto aktu sasaistē ar visiem speciālajiem likumiem un atrauti no tiem. Viņa pauda viedokli, ka vislabākais risinājums būtu izdarīt grozījumus speciālajos likumos un precizēt, kādos gadījumos minētie ierobežojumi saglabājami.

9. Pieaicinātā persona – Reabilitācijas un specdienestu prokuratūras virsprokurore Iveta Mētele norādīja, ka līdz šim prokuratūrā ir ierosinātas 290 lietas un no tām 213 ir nosūtītas uz tiesu apzināta sadarbības

fakta esamības vai neesamības konstatēšanai. 60 pārbaudes lietās prokuratūra atzinusi, ka notikusi apzināta sadarbība ar Valsts drošības komiteju. Bet tikai 10 pārbaudes lietās tiesa nospriedusi, ka sadarbības fakts ar VDK ir atzīts. 61 pārbaudes lieta ir izbeigta saskaņā ar VDK dokumentu likuma 14.panta 14.punktu, proti, ja pārbaudāmā persona atzīst sadarbības faktu un lūdz lietu izbeigt.

I. Mētele uzsvēra, ka personas, pret kurām ierosinātas pārbaudes lietas, visbiežāk sadarbības faktu atzīstot.

I. Mētele norādīja, ka prokuratūras rīcībā esot tikai uzskaites kartītes un reģistrācijas žurnāli. Prokuratūras darbu apgrūtinot tas, ka nav pieejamas bijušo VDK darbinieku personiskās un darba lietas, tās pašreiz atrodas Krievijā un savstarpējā tiesiskā palīdzība šajās lietās netiek sniegta.

10. Pieaicinātā persona – Satversmes aizsardzības biroja Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājs Indulis Zālīte puda viedokli, ka Totalitārisma seku dokumentēšanas centra rīcībā esošie dokumenti, tas ir, uzskaites kartītes, uz kurām neesot paša aģenta paraksta, aģentu reģistrācijas žurnāli, nedaudzas operatīvās lietas, kurās atrodami aģentu ziņojumi, bet nav attiecīgā aģenta paraksta, paši par sevi neesot pietiekams pierādījums, lai noteiktu aģenta sadarbības raksturu un to, vai sadarbība bijusi apzināta un slepena. Tāpēc prokuratūra, veicot pārbaudi, pieprasa no Totalitārisma seku dokumentēšanas centra visu tā rīcībā esošo informāciju par bijušajiem VDK darbiniekiem un savāc pietiekami vispusīgu informāciju no tiem resursiem, kuri Latvijā pieejami.

I.Zālīte puda viedokli, ka „pēc būtības aģenta bīstamība sabiedrībai esot noteikta speciālajos likumos, kuros atrodami aizliegumi, jo pati sadarbība jau neesot aizliegums pats par sevi. Tas ir aizliegums darboties kaut kādās noteiktās nozarēs”.

11. Pieaicinātā persona – darba grupas par VDK štata darbiniekiem, kā arī VDK informatoriem likumos noteikto ierobežojumu nepieciešamības un pamatotības izvērtēšanu **pārstāve Indra Gratkovska** tiesas sēdē norādīja, ka darba grupa apzinājusi visus likumus, kuros noteikti ierobežojumi bijušajiem VDK darbiniekiem, kā arī uzklausi un apkopojusi to institūciju viedokļus, kuras iesaistītas attiecīgo likumu īstenošanā. Darba grupa izstrādā atzinumu, kas saskaņā ar Ministru kabineta kārtības rulli ir iekšējs tiesību akts – informatīvais ziņojums.

I.Gratkovska norādīja, ka informatīvais ziņojums vēl neesot pabeigts un ka darba grupas uzdevumos neietilpst speciālo likumu grozījumu projektu izstrādāšana un iesniegšana Ministru kabinetam vai Saeimai.

Taču papildus tam I.Gratkovska norādīja, ka tieslietu ministram, konstatējot jebkādas likuma nepilnības (neatbilstību Satversmei vai starptautiskajiem līgumiem), esot tiesības izteikt priekšlikumu par nepieciešamajiem grozījumiem šajā likumā.

Secinājumu daļa

12. Latvijas Republikas valsts vara *de facto* tika atjaunota, balstoties uz 1991. gada 21. augustā pieņemto konstitucionālo likumu „Par Latvijas Republikas valstisko statusu”. Valsts atjaunošanas process sākās ar varas pilnīgu pārņemšanu Latvijas valsts kontrolē un PSRS struktūru darbības izbeigšanu Latvijas teritorijā. Bija nepieciešams rīkoties, lai izbeigtu Latvijas komunistiskās partijas darbību un pārņemtu tās īpašumus, likvidētu Latvijas PSR prokuratūru un Valsts drošības komiteju.

13. 1991. gada 24. augustā Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma lēmumu „Par PSRS valsts drošības iestāžu darbības izbeigšanu Latvijas Republikā”, kurā atzina, ka PSRS valsts drošības iestāžu un to

struktūrvienību, arī Latvijas PSR Valsts drošības komitejas, darbība Latvijas Republikas teritorijā atzīstama par noziedzīgu un tādu, kas vērsta pret Latvijas tautas interesēm.

13.1. Lai pēc totalitārā režīma sabrukšanas nostiprinātu atjaunotās valsts demokrātisko iekārtu, bija nepieciešams politiski, vēsturiski un juridiski izpētīt un izvērtēt materiālo un morālo kaitējumu, ko VDK nodarījusi Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem. Savukārt sabiedrības uzticību jaunajām demokrātiskajām institūcijām varēja iegūt, ierobežojot totalitārā režīma piekritēju un pārstāvju darbību šajās institūcijās.

Eiropas Padomes Parlamentārās Asamblejas rezolūcijā Nr. 1096 (1996) „Par pasākumiem bijušo komunistisko totalitāro sistēmu mantojuma likvidēšanā” [*Resolution 1096 (1996) on measures to dismantle the heritage of former communist totalitarian systems*] (turpmāk – Rezolūcija) apkopota postsociālistisko valstu pieredze, kas gūta vecā režīma seku pārvarēšanā un pārejā uz demokrātisku valsti. Rezolūcijā atzīmēts, ka dažas valstis attiecībā uz personām, kuras bijušā komunistiskā totalitārā režīma laikā ieņēma augstus amatus un atbalstīja šo režīmu, veikušas tādas administratīvus pasākumus kā lustrācija vai likumu dekomunizācija. Tas darīts, lai nepieļautu minēto personu iekļūšanu „varas gaitēnos” (*governmental power*), jo nav ticības, ka tās darbosies saskaņā ar demokrātijas principiem, jo agrāk nav tā rīkojušās vai nav izteikušas vēlmi tā rīkoties. Turklāt Rezolūcijā uzsvērts, ka šādi ierobežojumi atbilst demokrātiskas valsts principiem, ja vien tiek ievēroti zināmi nosacījumi (*sk. Rezolūcijas 11. un 12. punktu*).

1992. gada 20. oktobrī tika pieņemts likums „Par 5. Saeimas vēlēšanām”, kura 21. pants citastarp noteica: „Par kandidātu var pieteikt ikvienu Latvijas pilsoni, [...], ja viņš Centrālās vēlēšanu komisijas noteiktajā kārtībā ir parakstījis paziņojumu, ka nav bijis vai šobrīd nav PSRS, LPSR Valsts drošības komitejas, PSRS Aizsardzības ministrijas, Krievijas (PSRS tiesību mantnieces) un citu valstu drošības dienesta vai armijas izlūkdienesta vai pretizlūkošanas štata vai ārštata darbinieks, kā arī šo iestāžu aģents,

rezidents vai konspiratīvā dzīvokļa turētājs. Šo paziņojumu pievieno kandidātu sarakstam.”

Taču likuma „Par 5. Saeimas vēlēšanām” piemērošanas procesā atklājās tā trūkumi. Pēc 5. Saeimas sanāksšanas Saeimas Mandātu un iesniegumu komisija saņēma uzdevumu pieprasīt no Totalitāro režīmu noziegumu izmeklēšanas komisijas materiālus par Saeimas deputātu saistību ar Valsts drošības komiteju. Pārbaudot šos materiālus, tika konstatēts, ka pieci Saeimas deputāti, iespējams, ir sadarbojušies ar VDK.

Tāpēc Saeima 1994. gada 28. aprīlī pieņēma lēmumu, kurā tika norādīts, ka „Latvijas PSR Valsts drošības komitejas aģentūras dienesta dokumentu autentiskums pats par sevi nedod pietiekamu pamatu atzinumam par deputātu G.Andrejeva, E.Inkāna, A.Kreitusa, R.Milberga un A.Siliņa apzinātas, slepenas sadarbības faktu ar minēto organizāciju” un ka ir jāpaātrina VDK dokumentu likuma projekta izstrādāšana un pieņemšana, lai sadarbības fakta konstatēšanai varētu izmantot minēto likumu.

Tas nozīmēja, ka sadarbības fakta ar VDK konstatēšanai bija nepieciešama speciāla procedūra, kurā attiecīgajām izmeklēšanas iestādēm būtu konkrētas tiesības un pienākumi.

13.2. 1994. gada 19. maijā tika pieņemts likums „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu”, kas stājās spēkā 1994. gada 3. jūnijā.

Šā likuma mērķis bija nodrošināt bijušās LPSR Valsts drošības komitejas dokumentu kā vienota valsts īpašumā esoša vēsturisku dokumentu kompleksa saglabāšanu un noteikt kārtību, kādā izmantojami VDK dokumenti, kā arī ļaut apzināt un dot iespēju novērtēt atsevišķu personu sadarbību ar VDK un radīt iespēju politiski, juridiski un morāli rehabilitēt personas, kuras VDK represējusi, vajājusi un izspiegojusi. VDK dokumentu likumā tika definēti jēdzieni „VDK dokumenti”, „VDK darbinieki” un „informatori”, kā arī noteikta kārtība, kādā izmantojami VDK dokumenti, un sevišķā kārtība, kādā konstatējams sadarbības fakts.

14. Ņemot vērā toreizējo politisko situāciju, vēsturisko izvērtējumu un demokrātijas attīstības pakāpi valstī, likumdevējs šajā likumā paredzēja sadarbības faktam ar VDK noilguma termiņu, nosakot, ka „pēc 10 gadiem no šā likuma spēkā stāšanās dienas personas sadarbības fakta ar VDK konstatēšana šā likuma 14. un 15.pantā noteiktajā kārtībā nav pieļaujama un tās iespējamo sadarbību ar VDK nedrīkst izmantot tiesiskajās attiecībās pret šo personu”. Tas nozīmēja, ka atsevišķās tiesisko attiecību jomās tomēr varētu būt noteikti ierobežojumi personām, kuras sadarbojušās ar VDK (bijušas VDK darbinieki, informatori, aģenti, rezidenti, konspiratīvo dzīvokļu turētāji un uzticības personas).

Tādējādi VDK dokumentu likums pats par sevi neierobežoja personu tiesības ieņemt noteiktus amatus. Tas radīja tikai priekšnosacījumus šādu ierobežojumu noteikšanai, kā arī noteica speciālu procedūru sadarbības fakta ar VDK konstatēšanai. Vienlaikus VDK dokumentu likums pauda likumdevēja apņēmību noteiktos ierobežojumus pēc zināma laika atcelt.

15. Ierobežojumi personām, kas sadarbojušās ar VDK, tika noteikti vairākos speciālajos likumos: likumā „Par tiesu varu”, Pilsonības likumā, Saeimas vēlēšanu likumā, Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likumā, Valsts civildienesta likumā, Militārā dienesta likumā, Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumā, Valsts kontroles likumā, likumā „Par Valsts ieņēmumu dienestu”, likumā „Par valsts noslēpumu”, Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā, Prokuratūras likumā, Valsts drošības iestāžu likumā un citos likumos.

15.1. Šie ierobežojumi minētajos likumos tika iekļauti nevis vienlaikus, bet gan pakāpeniski. Piemēram, likumā „Par tiesu varu” ierobežojums personām, kuras ir sadarbojušās ar VDK, būt par tiesneša kandidātu (55. panta 5. punkts) iekļauts ar 1994. gada 15. jūnija likumu „Grozījumi likumā „Par tiesu varu””. Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likumā ierobežojums bijušajiem VDK štata darbiniekiem kandidēt domes

(padomes) vēlēšanās un tikt ievēlētiem domē (padomē) tika noteikts ar 1996. gada 6. novembra likumu „Grozījumi Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likumā”. Arī Saeimas vēlēšanu likumā līdzīgi ierobežojumi tika iekļauti 1998. gada 26. martā. 2000. gada 7. septembrī tika pieņemts Valsts civildienesta likums, kas stājās spēkā 2001. gada 1. janvārī, un tā 7. panta 8. punktā bija noteikts ierobežojums bijušajiem VDK štata darbiniekiem pretendēt uz ierēdņa amatu. Savukārt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā attiecīgs ierobežojums tika ietverts tikai 2005. gada 27. janvārī (spēkā no 2005. gada 1. marta).

Tāpat likumdevējs katrā konkrētajā gadījumā, iekļaujot speciālajā likumā ierobežojumus personām, kuras sadarbojušās ar VDK, ir vērtējis minēto ierobežojumu nepieciešamību attiecīgajā tiesisko attiecību jomā.

15.2. Turklāt šie ierobežojumi gan pēc apjoma, gan pēc satura dažādos likumos ir atšķirīgi. Piemēram, likumā „Par tiesu varu” noteikts, ka par tiesneša kandidātu nevar būt personas, kuras ir vai ir bijušas PSRS vai Latvijas PSR Valsts drošības komitejas, PSRS Aizsardzības ministrijas, Krievijas un citu valstu drošības dienesta, armijas izlūkdienesta vai pretizlūkošanas dienesta štata vai ārštata darbinieki, minēto institūciju aģenti, rezidenti vai konspiratīvā dzīvokļa turētāji. Savukārt Saeimas vēlēšanu likumā ir noteikts, ka Saeimas vēlēšanām nevar pieteikt par kandidātiem un Saeimā nevar ievēlēt personas, kuras ir vai ir bijušas PSRS, Latvijas PSR vai ārvalstu valsts drošības dienestu, izlūkdienestu vai pretizlūkošanas dienestu štata darbinieki. Saskaņā ar Saeimas vēlēšanu likuma 11. panta 4. punkta „h” apakšpunktu katram deputāta kandidātam ar savu parakstu jāapliecina ziņas par to, vai viņš ir vai nav sadarbojies ar VDK (kā ārštata darbinieks, aģents, rezidents vai konspiratīvā dzīvokļa turētājs). Turpretī Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā iekļauta tikai prasība deputātu kandidātu sarakstam pievienot kandidātu parakstītu informāciju, kurā norādītas ziņas par to, vai attiecīgā persona ir vai ir bijusi VDK štata darbinieks un vai tā ir vai nav sadarbojusies ar VDK.

Tādējādi likumdevējs, paredzot ierobežojumus dažādās tiesisko attiecību jomās, noteicis diferencētu pieeju.

16. VDK dokumentu likumā noteiktais termiņš būtu beidzies 2004. gada 3. jūnijā. Taču likumdevējs šo termiņu pagarināja vēl par 10 gadiem, nosakot: „Pēc 20 gadiem no šā likuma spēkā stāšanās dienas personas sadarbības fakta ar VDK konstatēšana šā likuma 14. un 15. pantā noteiktajā kārtībā nav pieļaujama un tās iespējamo sadarbību ar VDK nedrīkst izmantot tiesiskajās attiecībās pret šo personu.” Līdz ar to ierobežojumi personām, kas sadarbojušās ar VDK, ir noteikti līdz 2014. gada 3. jūnijam.

17. Satversmes tiesa 2000. gada 15. augustā izskatīja lietu Nr. 2000-03-01 „Par Saeimas vēlēšanu likuma 5. panta 5. un 6. punkta un Pilsētas domes un pagasta padomes vēlēšanu likuma 9. panta 5. un 6. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89. un 101. pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14. pantam un Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 25. pantam”. Minētās lietas ietvaros Satversmes tiesa vērtēja Saeimas vēlēšanu likumā un Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likumā ietvertos personas pasīvo vēlēšanu tiesību ierobežojumus. Šie ierobežojumi tika izvērtēti sasaistē ar VDK dokumentu likuma 17. pantu, kurā bija noteikts 10 gadu noilguma termiņš. Spriedumā secināts, ka minēto ierobežojumu noteikšana bija attaisnota ar leģitīmu mērķi – „aizsargāt demokrātisko valsts iekārtu, nacionālo drošību un Latvijas teritoriālo vienotību” (*Satversmes tiesas 2000. gada 30. augusta spriedums lietā Nr. 2000-03-01, 6. punkts*).

Turklāt Satversmes tiesa norādīja, ka „likumdevējam, periodiski izvērtējot attiecīgo politisko situāciju valstī un ierobežojumu nepieciešamību un pamatotību, būtu jālemj par ierobežojumu termiņa noteikšanu apstrīdētajās normās, jo šādi pasīvo vēlēšanu ierobežojumi var pastāvēt tikai noteiktu laiku” (*Satversmes tiesas 2000. gada 30. augusta spriedums lietā Nr. 2000-03-01,*

7. punkts). Taču Saeima, noraidot opozīcijas deputātu iesniegtos priekšlikumus par grozījumiem vēlēšanu likumos, pirms noilguma termiņa beigām nav vērtējusi minētos ierobežojumus pēc būtības (*sk. lietas 2. sēj. 69. lpp.*).

Tomēr, pieņemot Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumu, likumdevējs ir vadījies no Satversmes tiesas spriedumā ietvertajām atziņām un nav paredzējis pasīvo vēlēšanu tiesību ierobežojumus personām, kas sadarbojušās ar VDK.

Tā kā visi Latvijas vēlēšanu likumi (Saeimas vēlēšanu likums, Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likums un Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums) ir balstīti uz vienādiem principiem, tajos ietvertajiem ierobežojumiem vajadzētu būt rūpīgi apsvērtiem un pamatotiem.

18. No apstrīdētā akta projekta anotācijas izriet, ka Saeima daļēji ņēmusi vērā minēto Satversmes tiesas spriedumu un, pieņemot apstrīdēto aktu, uzdevusi Ministru kabinetam līdz 2005. gada 1. jūnijam izvērtēt VDK štata un ārštata darbiniekus, kā arī VDK informatoriem likumos noteikto ierobežojumu nepieciešamību un pamatotību. Tika paredzēts, ka speciālajos likumos noteikto ierobežojumu izvērtējumu Ministru kabinets iesniegs Saeimai. No tā secināms, ka likumdevējs pats ir atzinis esošo ierobežojumu iespējamo nepamatotību.

Tieslietu ministrija 2004. gada 6. septembrī izdeva rīkojumu Nr. 1-1/309 „Par darba grupu par VDK štata un ārštata darbiniekus, kā arī VDK informatoriem likumos noteikto ierobežojumu nepieciešamības un pamatotības izvērtēšanu”. Šai darba grupai saskaņā ar minētā rīkojuma 2. punktu līdz 2005. gada 1. aprīlim jāiesniedz tieslietu ministram nepieciešamo tiesību aktu projekti.

19. Kā redzams no lietas materiāliem, Saeimas Juridiskās komisijas sēdē, kurā tika lemts par apstrīdēto aktu, piedalījās gan Ministru kabineta pārstāvis starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās, gan Valsts prezidenta

kancelejas, gan Ģenerālprokuratūras, Satversmes aizsardzības biroja, Tieslietu ministrijas, Datu valsts inspekcijas, Iekšlietu ministrijas, Drošības policijas, Rīgas Juridiskās augstskolas un Totalitārisma seku dokumentēšanas centra pārstāvji (*sk. lietas 1. sēj. 156. – 161. lpp.*).

Ņemot vērā šo ekspertu viedokli, Juridiskās komisijas sēdē tika konstatēts, ka 1994. gadā noteiktais 10 gadu noilguma termiņš kā mehāniska robežšķirtne nav pamatots, jo tas ir tikai viens no apstākļiem, kas jāņem vērā, izvērtējot šādu ierobežojumu nepieciešamību. Vairāki eksperti atzinuši, ka daudz svarīgāk būtu šos ierobežojumus konkretizēt (*sk. lietas 2. sēj. 96. lpp.*). Arī M.Mits norādījis, ka likumdevējs ierobežojumus bijušajiem VDK darbiniekiem iesaistīties noteiktās tiesiskajās attiecībās ir formulējis pārāk vispārīgi un rezultātā neesot iespējams katrā konkrētajā gadījumā konstatēt ierobežojuma samērīgumu ar tā mērķi – aizsargāt demokrātisko valsts iekārtu, nacionālo drošību un Latvijas teritoriālo vienotību.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) lietā *Sidabras and Džiautas v. Lithuania*, vērtējot Lietuvā pastāvošos ierobežojumus ieņemt konkrētu amatu (privātajā sektorā) personām, kas sadarbojušās ar PSRS Valsts drošības komiteju, ir secinājusi, ka ierobežojumi likumā formulēti tik vispārīgā veidā, ka nav ļāvuši pārliecināties par pamatotas saiknes pastāvēšanu starp attiecīgajiem amatiem un šo ierobežojumu leģitīmajiem mērķiem. Tādēļ „šāda likumdošanas shēma nesniedz nepieciešamās garantijas, lai novērstu diskrimināciju un nodrošinātu adekvātu un pienācīgu tiesas kontroli pār ierobežojumu piemērošanu” (*ECT 2004. gada 27. jūlija spriedums lietā Sidabras and Džiautas v. Lithuania, 59. punkts*).

1992. gada 27. janvārī Latvija pievienojās Starptautiskās darba organizācijas konvencijai Nr. 111 „Par diskrimināciju attiecībā uz nodarbinātību un nodarbošanos”. Ekspertu komiteja konvenciju un rekomendāciju īstenošanas jautājumos (turpmāk – Ekspertu komiteja) 2001. gadā vērtēja Latvijā pastāvošos ierobežojumus, kas noteikti Civildienesta likumā un likumā „Par policiju”, konvencijas Nr. 111 kontekstā. Ekspertu

komiteja secināja, ka politiska rakstura ierobežojumam ieņemt kādu amatu jābūt atbilstošam attiecīgā amata raksturam un samērīgam ar darba pienākumiem, bet aplūkoti ierobežojumi attiecas uz visu civildienestu un dienestu policijā kopumā, nevis uz specifiskiem amatiem, funkcijām vai uzdevumiem (*sk.: Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations: Individual Observation concerning Convention No. 111, Discrimination [Employment and Occupation], 1958: Latvia, Published in 2002, 6. un 7. punkts, ziņojums pieejams // <http://www.ilo.org/ilolex/english/newcountryframeE.htm>*).

20. Pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt apstrīdētā akta atbilstību Satversmes 101. pantam, Konvencijas 14. pantam un tās Pirmā protokola 3. pantam. Satversmes 101. pantā ietvertas konkrētas cilvēka pamattiesības, proti, ikviena Latvijas pilsoņa tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbībā, kā arī pildīt valsts dienestu. Konvencijas Pirmā protokola 3. panta formulējums norāda uz Konvencijas dalībvalstu – augsto līgumslēdzēju pušu – pienākumu organizēt brīvas un aizklātas vēlēšanas, tomēr Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē ir atzīts, ka Konvencija garantē arī subjektīvās vēlēšanu tiesības (*sk. ECT 1987. gada 2. marta sprieduma lietā Mathieu-Mohin and Clerfayt v. Belgium 51. punktu*). Savukārt Konvencijas 14. pants noteic, ka tajā ietverto tiesību un brīvību īstenošana tiek nodrošināta bez jebkādas diskriminācijas

Lai izvērtētu apstrīdētā akta atbilstību minētajām pamattiesībām, jānoskaidro, vai tā normās ietverts kāds no šo tiesību ierobežojumiem.

21. Viens no apstrīdētā akta pieņemšanas mērķiem bija noteikt laika posmu, kurā tiktu rūpīgi izvērtēti speciālajos likumos noteiktie ierobežojumi personām, kas sadarbojās ar VDK, un pēc izvērtēšanas atcelt tos ierobežojumus, kuri vairs nav nepieciešami. Tādējādi ir iespējams apgalvot, ka

termiņa pagarinājums vēl uz 10 gadiem attieksies tikai uz tiem likumiem, kuros noteiktos ierobežojumus Saeima atzīs par nepieciešamiem un pamatotiem.

Apstrīdētā akta 2. pantā ietverts deleģējums Ministru kabinetam līdz 2005. gada 1. jūnijam izvērtēt VDK štata un ārštata darbiniekiem, kā arī VDK informatoriem likumos noteikto ierobežojumu nepieciešamību un pamatotību. Turklāt šajos likumos noteikto ierobežojumu izvērtējums Ministru kabinetam jāiesniedz Saeimā. Analizējot minētās tiesību normas saturu, secināms, ka tajā nav ietverti konkrēti pamattiesību ierobežojumi. Līdz ar to šī norma nav un nevar būt pretrunā ar Satversmes 101. pantu, Konvencijas 14. pantu un tās Pirmā protokola 3. pantu.

22. Tādējādi jānoskaidro, vai apstrīdētā akta 1. pants (VDK dokumentu likuma 17. pants) ietver kādu no cilvēktiesību ierobežojumiem.

Analizējot apstrīdētā akta 1. pantu, redzams, ka tajā faktiski ietvertas divas tiesību normas, uz kurām attiecināts vienāds noilguma termiņš, proti: *pēc 20 gadiem no šā likuma spēkā stāšanās dienas*

a) personas sadarbības fakta ar VDK konstatēšana šā likuma 14. un 15. pantā noteiktajā kārtībā nav pieļaujama

un

b) tās [personas] iespējamo sadarbību ar VDK nedrīkst izmantot tiesiskajās attiecībās pret šo personu.

23. Pirmajā normā, paredzot termiņa pagarinājumu sadarbības fakta konstatēšanai, personām vienlaikus tiek dota iespēja apstrīdēt sadarbības faktu ar VDK saskaņā ar VDK dokumentu likuma 12. pantu.

VDK dokumentu likuma 12. pants noteic: „(1) Jebkura persona var rakstveidā pieprasīt no Totalitārisma seku dokumentēšanas centra izziņu par to, vai tā rīcībā, Valsts arhīvā vai citās valsts glabātavās ir VDK dokumenti par šo

personu. Centram par tā rīcībā esošajiem dokumentiem mēneša laikā jādod atbilde.

(2) Ja atbilde ir apstiprinoša, personai ir tiesības iepazīties ar šiem dokumentiem, ciktāl tas neskar trešās personas intereses, saņemt izrakstus no tiem, kā arī griezties prokuratūrā ar pieteikumu par sadarbības fakta konstatēšanu šā likuma 14. panta kārtībā.”

Līdz ar to persona pati var iesaistīties sadarbības fakta ar VDK apstrīdēšanā, lai tas turpmāk netiktu izmantots tiesiskajās attiecībās pret šo personu. Ja nebūtu pagarināts termiņš, pēc 2004. gada 3. jūnija nebūtu iespējams konstatēt personas sadarbības faktu ar VDK. Tādējādi tiktu pārkāptas personas tiesības sevi rehabilitēt un aizstāvēt savu godu un cieņu, un vienlaikus spēku zaudētu arī VDK dokumentu likuma 14. un 15. pants.

24. No lietas un tiesas sēdes materiāliem gūstams apstiprinājums tam, ka personas aktīvi izmantojušas VDK dokumentu likuma 12. pantā noteiktās tiesības un pašas vērsušās Rehabilitācijas un specdienestu lietu prokuratūrā ar pieteikumu par sadarbības fakta konstatēšanu.

Rehabilitācijas un specdienestu lietu prokuratūras virsprokurore I. Mētele tiesas sēdē norādīja, ka laika posmā no 1994. gada 2. jūnija ierosinātas 290 pārbaudes lietas par sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu; 213 pārbaudes lietas nosūtītas uz tiesu; 60 pārbaudes lietās prokuratūra atzinusi, ka ir notikusi apzināta sadarbība ar VDK; 10 pārbaudes lietās apzināts sadarbības fakts ar VDK atzīts ar tiesas spriedumu; 61 lieta izbeigta, jo pārbaudāmā persona atzinusi sadarbības faktu un lūgusi lietu izbeigt. Aptuveni 30 lietas vēl atrodas prokuratūras lietvedībā un nav izskatītas tiesā. Virsprokurore I. Mētele papildus norādīja, ka lielākā daļa pārbaudes lietu ierosinātas, pamatojoties uz pašu personu pieteikumiem.

Tā kā sadarbības fakta ar VDK konstatēšanas termiņš tika pagarināts, visām personām, kas uzsākušas procesu sadarbības fakta konstatēšanai saskaņā ar VDK dokumentu likuma 14. pantu vai uzskata, ka nav sadarbojušās ar VDK,

būs iespēja sadarbības faktu apstrīdēt un aizstāvēt savas tiesības. Piemēram, personas, kas vēlētos kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās un saņēmušas izziņu no Totalitārisma seku dokumentēšanas centra par savu iespējamo sadarbību ar VDK, vairs nevarētu pierādīt, ka nav sadarbojušās ar VDK.

25. Savukārt 17. pantā ietvertā otrā norma ļauj vēl 10 gadus izmantot iespējamo sadarbības faktu ar VDK tiesiskajās attiecībās pret attiecīgo personu. No minētās normas satura izriet, ka tā pati par sevi (*per se*) pamattiesību ierobežojumus neietver, jo konkrēti ierobežojumi iekļauti speciālajos likumos. Ierobežojumi noteikti pasīvajām vēlēšanu tiesībām (piem., Saeimas vēlēšanu likums), tiesībām ieņemt noteiktus amatus un pildīt valsts dienestu (piem., Civildienesta likums, likums „Par tiesu varu”, likums „Par policiju” u.c.), tiesībām uz noteikta tiesiskā statusa iegūšanu (Pilsonības likums, Repatriācijas likums), tiesībām veikt kādu citu darbību [piem., Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likums], turklāt noteikti arī citi ierobežojumi attiecībā uz pieeju valsts noslēpumam un apdrošināšanas stāža noteikšanu valsts pensiju aprēķināšanai.

25.1. Minētos ierobežojumus personām var piemērot tikai tad, ja VDK dokumentu likuma 17. pantā noteiktajā termiņā ir konstatēts sadarbības fakts. Pēc šā termiņa beigām iespējamā sadarbības fakta konstatēšana vairs nebūtu iespējama, tā nevarētu ietekmēt personas tiesiskās attiecības. Līdz ar to apstrīdētā akta 1. pants būtu vērtējams sasaistē ar attiecīgajiem ierobežojumiem, kas noteikti speciālajos likumos.

Taču pieteikuma iesniedzējs nav apstrīdējis nevienu no speciālajiem likumiem un ir tikai norādījis uz apstrīdētā akta neatbilstību tiesībām tikt ievēlētam un tiesībām ieņemt noteiktus amatus (turklāt tikai dažus amatus), kā arī tiesībām pildīt valsts dienestu. Arī tiesas sēdē pieteikuma iesniedzējs neapstrīdēja nevienu no speciālajiem likumiem, bet apstrīdēja tikai to, ka vēl 10

gadus pastāvēs aizliegums VDK bijušajiem darbiniekiem būt par noteiktu tiesisko attiecību dalībniekiem.

25.2. Lai noteiktu, vai katrs konkrētais ierobežojums atbilst Satversmei un Konvencijai, būtu jāvērtē attiecīgo speciālo likumu normas, tas ir, jāizskata lietas par citu likumu, nevis apstrīdētā akta normu atbilstību Satversmei.

Taču Satversmes tiesa var ierosināt un izskatīt lietu tikai tad, ja saņemts Satversmes tiesas likuma prasībām atbilstošs pieteikums.

Apstrīdētā akta 1. panta atbilstību Satversmes 101. pantam un Konvencijas 14. pantam, kā arī tās Pirmā protokola 3. pantam var izvērtēt tikai sasaistē ar speciālajos likumos ietvertajām attiecīgajām normām. Pieteikuma iesniedzējs savā prasījumā Satversmes tiesai to nav lūdzis.

Tādējādi tālāk izvērtēt apstrīdētā akta 1. panta atbilstību Satversmes 101. pantam un Konvencijas Pirmā protokola 3. pantam sasaistē ar Konvencijas 14. pantu šīs lietas ietvaros nav iespējams.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30. – 32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

Atzīt 2004. gada 27. maija likumu „Grozījumi likumā „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu”” par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 101. pantam, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14. pantam un tās Pirmā protokola 3. pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums pasludināts Rīgā 2005. gada 22. martā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

Aivars Endziņš